

I. Případová studie Analýza participace v Plzni

Co se čtenář dozví

Proč jsme iniciovali a podíleli se na zpracování Analýzy participace v Plzni a jaké bylo přijetí. V případě, že byste chtěli dělat to samé, tak čeho se vyvarovat.

Kontext

Dle zkušeností naší organizace Centra pro komunitní práci Západní Čechy je věnována malá pozornost vyhodnocení posunu v participaci za uplynulých třiceti let a systémovému ukotvení participace v rámci jednotlivých obcí a měst. V současné době jsou dostupně a kvalitně popsány metody zapojení veřejnosti, existuje nespočet případových studií. Nyní nastala doba na systémové uchopení participace a zvýšení důrazu na kvalitu participace v rámci jednotlivých měst a obcí.

Přitom lze konstatovat, že aktuálně poměrně ostře vnímaná krize demokracie a její zastupitelské podoby má významný vliv na dělení společnosti na lokální i celostátní úrovni. Nespokojenost občanů s komunikací v prostoru městského rozhodování se bezpochyby promítá na celkovou atmosféru společnosti a její vztah k politice.

Inspirovali jsme zpracovanou analýzou *Propojit Prahu: současná praxe participace a vize pro její systémové zakotvení* z roku 2018. Zadavatelem zde byl Institut plánování a rozvoje města Prahy a díky dokumentu později vznikl projekt podporující pozice specialistů na participaci v městských částech v Praze. Především v Praze je možné nyní pozorovat snahu přecházet od nahodilé participace k systematické.

Pokud budeme citovat z naší žádosti: „naším cílem bylo zpracování analýzy současného stavu v zapojování veřejnosti v Plzni a hledání společně sdílené vize participace. Dílčím cílem bylo tedy identifikovat a popsat stav zapojení veřejnosti v Plzni za účasti občanského sektoru, zástupců města Plzně, a to na základě úvodního workshopu a výzkumné zprávy. Výzkumná zpráva analyzuje stav participace, popisuje překážky, kterým čelí účastníci participace v Plzni, popisuje dobrou praxi a nabízí doporučení.

Plzeň je město, které má dlouhodobou a rozsáhlou zkušenost s participací a současně naše organizace Centrum pro komunitní práce západní Čechy se participaci věnuje dlouhodobě a systematicky.

Popis vybraného problému

Průběh zpracování Analýzy včetně úvodního i závěrečného workshopu běžel podle plánu. Zahájení prací na Analýze participace a představení průběžných výsledků bylo přijato bez problémů a s očekáváním. Oslovení k rozhovorům až na naprosté výjimky bylo taktéž bez problémů. Podcenili jsme dobu trvání zpracování analýzy (částečně pod vlivem onemocnění COVID 19).

Z důvodů nemoci se odsunul i termín prezentace Analýzy na prosinec 2022, kdy se konala prezentace spojená s diskusí. Dle plánu projektu zde měla vzniknout vize pro další směřování participace. Ale v rámci setkání bylo možné představit analýzu, dovysvětlit a k samotné diskusi k vizi bylo navrženo následující:

Ad co s dokumentem, jak „Analýzu participace v Plzni“

- Pokusit se získat další grant na realizaci doporučení
- Vytvořit pracovní/koordináční skupinu zainteresovaných úředníků a expertů pod patronátem některého ze členů Rady města Plzně pro realizaci doporučení

Z našeho pohledu je to velmi užitečný postup, kterého se chceme držet. **Každopádně u snahy o systémovou změnu je potřeba si vymezit dostatečný čas a zdroje nejenom na zpracování samotné analýzy, ale i následně i na její prosazení.**

Chcete vědět víc?

Články k úvodnímu workshopu jsou k nalezení zde:

<https://www.plzen.eu/o-meste/aktuality/aktuality-z-mesta/analyzu-toho-jak-vice-zapojit-plzenany-do-mestskeho-rozhodovani-spousti-centrum-pro-komunitni-praci-zapadni-cechy.aspx>

nebo například zde:

<https://www.plzen.eu/o-meste/aktuality/aktuality-z-mesta/namestek-michal-vozobule-se-zucastnil-setkani-o-participaci.aspx>

Zveřejněný dokument Analýza participace v Plzni:

<https://www.cpkp-zc.cz/publikace/analyza-participace-v-plzni/>

<https://www.cpkp-zc.cz/aktuality/zverejnujeme-dokument-analyza-participace-v-plzni/>

Oblast/kategorie: zapojování veřejnosti/ participace/analýza participace

II. Případová studie Zapojení veřejnosti do analytické části Generelu veřejné dopravy a Cyklogenerelu v Plzni

Co se čtenář dozví

Jak proběhlo zapojení veřejnosti do zpracování Generelu veřejné dopravy a Cyklogenerelu města Plzně? Jaké cílové skupiny byly osloveny a k čemu to bylo dobré?

Kontext

Naším cílem bylo posunout pozornost k tomu, že stejně jako jsou s veřejností projednávána automaticky veřejná prostranství, tak stejně automaticky je potřeba projednávat i komplikované koncepční dokumenty. Proto jsme díky projektu mohli oslovit všechny příslušné instituce zpracovávající koncepce a nabídnout jim zpracování dokumentu s účastí veřejnosti. Pozitivně na to zareagovali zpracovatelé, což jsou v případě Generelu veřejné dopravy (Správa veřejného statku města Plzně a Plzeňské městské dopravní podniky a v případě Cyklogenerelu jen Správa veřejného statku. Tyto dokumenty byly zpracovány s veřejností v Plzni poprvé.

Popis vybraného problému

Na úvodním setkání se zpracovateli koncepcí jsme definovali cílové skupiny, které chtějí oslovit pro získání podnětů pro analytickou část obou koncepcí. Jednalo se o:

- představitele škol,
- žáky a studenty,
- podniky,
- zájemce z řad široké veřejnosti.

Díky úvodnímu workshopu, kde jsme představovali projekt, jsme věděli, že organizace PaNaMo má možnost uspořádat deset zážitkových workshopů pro žáky a studenty, kde chce propojovat téma životního prostředí s dramatickou výchovou. Domluvili jsme se na spolupráci a jejich tématem se tak stala doprava po městě. Zapojení veřejnosti do analytické části mělo tedy následující strukturu:

- 10x workshopů s žáky a studenty (veřejná doprava a cyklodoprava)
- 1x pracovní setkání se zástupci škol (veřejná doprava a cyklodoprava)
- 1x pracovní setkání se zástupci podniků (veřejná doprava a cyklodoprava)
- 1x setkání se širokou veřejností na téma veřejné dopravy
- 1x setkání se širokou veřejností na téma cyklodopravy

Školy, ze kterých se účastnili žáci a studenti byly vytipovány tak, aby pokryly celou Plzeň a byly zachyceny různorodé zkušenosti s dopravou do školy. Program byl určen pro účastníky ve věku 10–16 let (od žáků 5. tříd ZŠ po studenty SŠ). Dílen se zúčastnilo 10 skupin žáků a studentů ze 7 plzeňských škol, celkem na 180 žáků a studentů.

Program se zabýval tématem dopravy v Plzni z pohledu dětí a studentů, kteří tvoří výrazný korpus účastníků městské dopravy. Cílem bylo zmapovat způsob, jakým děti a dospívající uvažují o pohybu po městě, jak si své každodenní cesty plánují a jaké prostředky pro to využívají.

Zážitkové workshopy na principu dramatické výchovy vedly zkušené divadelní lektorky Martina Dobiášová a Žofie Blechová, které měly spolu se scénografkou Marií Černíkovou pro žáky připravený model Plzně. Účastníci hledali na modelu místa, která jsou pro ně důležitá, a zamýšleli se nad způsoby, jak mezi nimi cestují. Žáci dostali možnost vyjádřit své zkušenosti jako účastníci dopravy a kreativně je zpracovali jako jedinečnou uměleckou výpověď.

Z výsledků programu vyplývá, že mladí lidé si problematiku dopravy ve městě uvědomují, zaujímají k ní různé postoje a přinášejí názory a nápady. Většina zúčastněných dokázala popsat své strategie a argumentovat, proč jako účastníci dopravy postupují zrovna takto.

Obecně mají veřejná místa pro mladé lidi zásadní význam – představují totiž místa setkávání. Žáci a studenti výrazně vnímají kvalitu veřejného prostoru. Některá místa vnímají jako příjemná, vyhledávají je, cítí se na nich bezpečně a rádi na nich tráví čas. Jiná naopak považují za nehostinná, nepřátelská i nebezpečná.

Zajímavá skutečnost je, že určitá místa mají význam napříč věkovým spektrem (např. oblíbenost stromu u školy, kde se děti každé ráno schází, potvrdilo několik účastníků workshopu i lektorka, která stejnou školu navštěvovala před 10 lety). **Žáci a studenti se po městě pohybují jinak než dospělí, setkávají se venku, tráví hodně času ve veřejném prostoru. Přívětivost venkovních prostor může hodně ovlivnit jejich činnost i zdravé trávení volného času.**

Opakovaně se objevovaly názory, že Plzeň by měla podpořit model, kdy na prvním místě jsou chodci, cyklisté a veřejná doprava, nikoliv automobilová doprava. S tímto se shodují také zpracovatelé plánu **veřejné dopravy, jejichž vizí je docílit, aby byla plynulá, preferovaná a rychlostí srovnatelná či rychlejší než automobilová doprava.**

Většina zúčastněných je obeznámena s konceptem MHD. Všichni s ní mají zkušenost, velká část jí pravidelně cestuje, přičemž čím jsou žáci starší, tím větší procento třídy cestuje MHD. Obecně lze říct, že děti a dospívající vnímají Plzeň jako „město aut“. Opakovaně se objevovaly názory, že Plzeň by měla podpořit model, kdy na prvním místě jsou chodci a MHD, nikoliv automobilová doprava.

Děti se jako chodci cítí upozaděny a ne vždy v bezpečí. Obyvatelé by podle nich měli být městem motivováni, aby cítili jako výhodné používat jiné prostředky než auto. Objevily se i názory podpořit sdílenou autodopravu. V rámci workshopů často zaznívaly nápady na rozšíření sítě tramvají. Mladí lidé dávají přednost tramvaji před trolejbusem, protože nemusí tolik čekat, nestojí s auty v dopravě.

Doprava tramvají je podle nich rychlejší i komfortnější. Objevil se návrh nové trasy na Doubravku, do Olympie, která by vznikla zároveň s novým obchvatem kolem Plzně, směrem na Světovar a do Koterova.

Další návrhy se týkaly toho, jak motivovat občany k využívání alternativních způsobů dopravy, jak zvýšit bezpečnost pohybu po městě a zároveň podpořit ekologická řešení. Například:

- semaforey na solární energii,
- městský mobiliář z recyklovaného materiálu se zásuvkami,
- nadchody,
- odpočty semaforů na křižovatkách pro chodce i pro řidiče,
- tréninková hřiště pro cyklisty, skateboardisty a bruslaře či měření rychlosti aut v okolí škol.

Dopravě do škol se potom věnovali jejich ředitelé společně s rodiči. Nejvíce rezonovala diskuse o negativních důsledcích dovážení dětí do škol auty tzv. „mamataxi“, kvůli nimž vznikají i opatření zvaná „školní ulice“, tzn. uzavření pásma ulic v okolí škol pro automobilovou dopravu v časech začátku a konce výuky. Cílem tohoto i dalších navrhovaných opatření je zvýšit bezpečnost při cestě do školy a zpět a zároveň tak motivovat k využívání jiných způsobů dopravy dětí do škol než auty.

Doprava do práce. Další velké téma, ke kterému se vyjadřovali zástupci velkých zaměstnavatelů (např. Fakultní nemocnice Lochotín, Vědeckotechnický Park Bory, AKKA ČR, Vodárna, OC Olympie), na území města. Sdíleli zkušenosti z jednotlivých městských částí, kde působí. Diskuse potvrdila, že

významným přispěvatelem k zatížení města automobilovou dopravou jsou zaměstnanci bydlicí mimo Plzeň, kteří málokdy využívají přestupnou dopravu a zároveň nemají vždy možnost využít záchytných parkovišť.

Účastníci diskuse z řad **široké veřejnosti** vnímají zlepšení kvality veřejné dopravy po městě, především ve vztahu k počtu spojů a kvalitě vozů MHD. Doporučení na zlepšení se týkala **veřejného prostoru na zastávkách**, jehož kvalita přispívá či nepřispívá k pocitu komfortu a bezpečí. Jako klíčová pro změnu byla pojmenována opět doprava do práce a doprava dětí do škol. Velmi diskutovanou byla také **návaznost městských a příměstských spojů** a potřeba zjednodušit a zpřehlednit informace **o jízdních tarifech** a jejich kombinování s různými dopravci.

Především workshopy s dětmi přinesly pro zpracovatele novou zkušenost, že je potřeba i s touto věkovou skupinou komunikovat.

Chcete vědět víc?

<https://www.cpkp-zc.cz/aktuality/jak-probehly-diskuse-o-verejne-doprave/>

https://www.cpkp-zc.cz/wp-content/uploads/2022/02/zaverecna-zprava_Moje-cesta-2022.pdf

Oblast/kategorie

Zapojování veřejnosti/participace/účast veřejnosti při přípravě analytického dokumentu